

Bölüm 5

HASTA ÇOCUKLARDA YILMAZLIK

Emel DEMİR¹

GİRİŞ

Olumsuz yaşam deneyimleri neden bazı insanlar için yaşam kalitesini azaltarak ivmeyi düşürürken, diğerleri için bu deneyim bir fırsata dönüşerek kişiye olumlu ivme kazandırmaktadır? Krizden güçlü çıkmak bireysel farklılıklara bağlı mıdır, çevre koşulları bu duruma etki eder mi? Yılmazlık konusunda yapılan araştırmalar, tüm bu sorulara cevap aramaktadır (Aydoğan & Eryiğit-Madzwamuse, 2019). Yılmazlık (resilience), yaşamda karşılaşılan zor bir kriz durumunda, bu zorlu durumdan daha güçlü bir şekilde çıkmayı, krizde olumlu gelişim göstermeyi ve dayanıklı olmayı sağlayan aktif bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Hart& ark, 2016, Kaner& ark, 2011).Yılmazlık 5 ana başlık (temel ihtiyaçlar, ait olmak, öğrenmek, başetme yöntemleri, özbenlik gelişimi)ve 42 alt maddeyi kapsar (Aumann&Hart, 2009).Avrupa'da kullanılan yılmazlık çatı modeli Hart, Blincow& Thomas 2007'de uyarlanmış, Teksoz& Eryiğit-Madzwamuse tarafından 2016 yılında Türkçeye çevrilmiştir (Resim 1) (BoingboingUK).

Günümüzde yapılan araştırmalar, yılmazlığın bireysel kişilik özelliği olmasının yanısıra, bireyin bulunduğu çevre ile etkileşimlerinin dikkate alındığı daha geniş bir kavram olarak yılmazlığı ele almaktadır. Çocuk büyüme ve gelişimini tamamlarken, aile çocuk ile sürekli etkileşim halinde olup, çocuğa güç oluşturmaktadır. Çocuk ya da aile yaşadığı krizlerde birbirleri için koruyucu ya da risk faktörü (Tablo 1) olacak ve sonuçta bu durum her iki taraf için olumlu veya olumsuz yaşam deneyimlerine dönüşerek, bu ailenin yılmazlık çatısını oluşturacaktır. Çocuklar ve aileler olumsuz yaşam durumlarında, stres ve krizle başetmede sosyal desteğe ihtiyaç duyan, sosyal-adalet yaklaşımı içeren programlarda yılmazlığı geliştirilmesi gereken bir gruptur (Hart& ark, 2016).Bu alanda yapılan araştırmalar çocuk yılmazlığını geliştirmede rehber olabilir.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, emeltekoz@hotmail.com

deneyimine dönüşmesine katkı sağlayabilir. Yukarıda verilen araştırma örnekleri gebelikten, 0-18 yaşına kadar hasta çocukların yılmazlığına katkı sağlayan programlara örnekler sunmaktadır. Çocuk yılmazlığı hastane koşulları içerisinde tedavi ve bakım uygulamalarına ek olarak çocuğu hastanede destekleyen, hastaneden taburcu olduktan sonrada olumsuz etkilerin azalmasını sağlayarak destekleyen önemli etkilerini açığa çıkaran çalışmaları içermektedir. Bu örnekler bundan sonraki çalışmalara yılmazlık bakış açısı sunabilir.

KAYNAKÇA

- Aydoğan, D., Eryiğit-Madzwamuse, S. (2019). *Okullarda yılmazlığı güçlendirme el kitabı tüm okul yaklaşımı*. (1). Ankara: Pegem Akademi
- Hart A, Gagnon E, Eryigit-Madzwamuse S... Uniting resilience research and practice with an inequalities approach. *SAGE Open*. 2016; 1-13. Doi: 10.1177/2158244016682477
- Kaner S, Bayraklı H, Güzeller CO. Anne-babaların yılmazlık algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 2011;12(2), 63-78. https://doi.org/10.1501/Ozleg_0000000161
- Aumann, K., Hart, A. (2009). *Helping children with complex needs bounce back*. (First edit). UK: Great Britain Press.
- BoingboingUK (2019). What is ResilientTherapy&theResilience Framework? (04.12.2019 tarihinde https://www.boingboing.org.uk/resilience/resilient-therapy-resilience-framework/adresinden_ulaşilmiştir)
- Livesley J, Long T. Children's experiences as hospital in-patients: Voice, competence and work. Messages for nursing from a critical ethnographic study. *International Journal of Nursing Studies*. 2013; 50(10), 1292–1303. Doi:10.1016/j.ijnurstu.2012.12.005
- Salmela M, Salanterä S, Ruotsalainen T... Coping strategies for hospital-related fears in pre-school-aged children. *Journal of Pediatrics And Child Health*. 2010; 46(3), 108–114. Doi:10.1111/j.1440-1754.2009.01647.x
- Coyne I, Amory A, Kiernan G... Children's participation in shared decision-making: Children, adolescents, parents and healthcare professionals' perspectives and experiences. *European Journal of Oncology Nursing*. 2014; 18(3), 273–280. Doi:10.1016/j.ejon.2014.01.006
- He HG, Zhu L, Li HCW... A randomised controlled trial of the effectiveness of a therapeutic play intervention on outcomes of children undergoing inpatient elective surgery: Study protocol. *Journal of Advanced Nursing*. 2014; 70(2), 431–442. Doi:10.1111/jan.12234
- Voutilainen A, KvistT, Sherwood PR... A new look at patient satisfaction: Learning from self-organizing maps. *Nursing Research*. 2014; 63(5), 333–345. Doi:10.1097/NNR.0000000000000054
- You LM, Aiken LH, Sloane DM... Hospital nursing, care quality, and patient satisfaction: Cross-sectional surveys of nurses and patients in hospitals in China and Europe. *International Journal of Nursing Studies*. 2013; 50(2), 154–161. Doi:10.1016/j.ijnurstu.2012.05.003
- Chan KP. Prenatal meditationinfluencesinfantbehaviors. *InfantBehavior&Development*. 2014;556–561.<http://dx.doi.org/10.1016/j.infbeh.2014.06.011>
- MelnykBM , Alpert-Gillis L, Feinstein LF... Creatingopportunities forparentempowerment: program effects on thementalhealth/copingoutcomes of criticallyillyoungchildrenandtheirmothers. *Pediatrics*. 2004; 113 (6), 597-607
- Barrett P, Fisak B, Cooper M...The treatment of anxiety in young children: Results of an open trial of the Fun FRIENDS program. *BehaviourChange*. 2015; 32(4), 231-242DOI: <https://doi.org/10.1017/bec.2015.12>

- MarsacML , HildenbrandAK, KohserKL ...Preventing posttraumatic stress following pediatric injury: a randomized controlled trial of a web-based psycho-educational intervention for parents. *Journal of Pediatric*. 2013; 1101–1111. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jst053>
- Re P, Mcconnell JW, Reidinger G... Effects of yoga on patients in an adolescentmentalhealthhospitalandtherelationshipbetweenthose effects andthe patients' sensory-processingpatterns. *Journal of Child andAdolescentPsychiatricNursing*. 2014;27, 175–182. doi: 10.1111/jcap.1209
- Drake J, Stoneck AV, Martinez DM... Evaluation of a coping kit of itemstosupportchildrenwithdevelopmentaldisorders in thehospitalsetting. *PediatricNursing*. 2012;38 (4), 215-22